

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 138/2020

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Γ')**

Συνεδρίαση της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2020

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Πρόεδρος: Βασιλική Δούσκα, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Αντιπρόεδρος, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Χρήστος Μητκίδης, Αικατερίνη Γαλάνη, Ευάγγελος Μαρίνης, Νικόλαος Μουκαζής, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Καφήρα, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθ. πρωτ. 31253/1395/27.3.2020 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, Γενική Διεύθυνση Δασών & Δασικού Περιβάλλοντος, Διεύθυνση Προστασίας Δασών, Τμήμα Επιτροπεπών Επεμβάσεων στα Δασικά Εδάφη, Πάρκων & Αλσών, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Ερώτημα: Ερωτάται, εάν «α. *Επί εφαρμογής της διάταξης των παρ. 5 και 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979 όπως ισχύει, δύναται η δασική υπηρεσία, μετά την οικειοθελή παράδοση αυθαίρετων κατασκευών στο Δημόσιο, να προχωρήσει στην ανάκληση των Πρωτοκόλλων Επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης, τα οποία κρίθηκαν*

δικαστικά με απορριπτικές ως προς την ακύρωσή τους αποφάσεις και εν συνεχεία βεβαιώθηκαν στην οικεία Δ.Ο.Υ. ;

β. Σε περίπτωση θετικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα,... Ποια διαδικασία ακολουθείται προκειμένου να ανακληθούν τα με τελεσίδικη δικαστική απόφαση επιβληθέντα πρόστιμα;»

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο ιστορικό:

1. Μετά την έκδοση της υπ' αριθ. 2032/23-8-2006 απόφασης κατεδάφισης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής επιβλήθηκαν σε βάρος του Ανδρέα Φίλη, τα υπ' αριθ. πρωτ. 4356πε, 372, 373, 374/17-2-2011 Πρωτόκολλα Επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης (Π.Ε.Ε.Α.), λόγω διατήρησης αυθαίρετων κατασκευών εντός δημόσιας δασικής (αναδασωτέας) έκτασης στη θέση Μπαλαλάι Κινέττας. Επί των πρωτοκόλλων αυτών ασκήθηκαν αντίστοιχες αιτήσεις ακύρωσης, οι οποίες απορρίφθηκαν με τις υπ' αριθ. 3003- 3006/2014 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (Τμ. Γ' ακυρωτικό), που κατέστησαν αμετάκλητες λόγω μη άσκησης ενδίκου μέσου, όπως προκύπτει από τα με αριθ. ΠΑ 4669, 4661, 4710 και 4691/2016 πιστοποιητικά του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Ακολούθως, το Δασαρχείο Μεγάρων προχώρησε στην (εν ευρεία εννοία) βεβαίωση των οικείων Π.Ε.Ε.Α. στέλνοντας στη Δ.Ο.Υ. Ελευσίνας χρηματικό κατάλογο και τριπλότυπη περιληπτική κατάσταση βεβαίωσης οφειλής ποσού 12.864,09 ευρώ, προκειμένου να βεβαιωθεί ταμειακά το οφειλόμενο ποσό. Σχετικά, εκδόθηκε από τη Δ.Ο.Υ. Ελευσίνας, η με στοιχεία Α.Τ.Β. 1459/09-03-2017 ταμειακή βεβαίωση.

2. Στις 8-5-2017, ο κ. Ανδρέας Φίλης υπέβαλε προς το Δασαρχείο Μεγάρων αίτηση, ζητώντας κατ' εφαρμογή της παραγράφου 5 του άρθρου 40 του ν. 4280/2014, αφενός μεν να παραδώσει "οικειοθελώς", με την σύνταξη σχετικού πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής, τις οικείες αυθαίρετες κατασκευές, αφετέρου δε την ανάκληση των ως άνω, ήδη ταμειακά βεβαιωμένων Πρωτοκόλλων Ε.Ε.Α. Το Δασαρχείο Μεγάρων παρέλαβε τις ανωτέρω κατασκευές με το από 28-6-2017 πρωτόκολλο παράδοσης- παραλαβής.

3. Ακολούθησε το με αριθ. 16609/358/1-3-2018 έγγραφο της Γενικής Δ/νσης Δασών & Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, προς την ερωτώσα Υπηρεσία, με βάση το οποίο υποβλήθηκε το ερώτημα. Ειδικότερα, με το με αριθ. πρωτ. 416/22-2-2018, συνημμένο στο παραπάνω, έγγραφό της, η Γενική Διεύθυνση Δασών & Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, διατυπώνει την άποψη ότι, επί εφαρμογής της παραγράφου 5 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, «...στην περίπτωση οικειοθελούς παράδοσης για κατεδάφιση αυθαίρετου κατασκευής εντός δασικού χαρακτήρα έκτασης, τυχόν ανάκληση Π.Ε.Ε.Α. θα πρέπει να γίνεται κατόπιν τελεσίδικης προς τούτο δικαστικής απόφασης αρμοδίου δικαστηρίου...».

4. Επί του ερωτήματος που τίθεται, η Υπηρεσία διατυπώνει την άποψη, «...ότι, η ανάκληση των Πρωτοκόλλων Επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης (ΠΕΕΑ), μετά την οικειοθελή παράδοση των αυθαίρετων κατασκευών στο Δημόσιο, κατ' εφαρμογή των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 67Α του ν. 998/1979, αφορά αποκλειστικά στα ΠΕΕΑ, που δεν έχουν κριθεί με δικαστική απόφαση και δεν απαλλάσσει τον υπόχρεο από την καταβολή της αποζημίωσης που του έχει ήδη επιβληθεί με το εν λόγω πρωτόκολλο για χρονικό διάστημα προγενέστερο της παράδοσης».

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στις διατάξεις του άρθρου 114 παρ. 1, 2^α, 3 και 5 του ν. **1892/1990** (Α' 101), όπως αυτό είχε αντικατασταθεί από το άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 2145/1993 (Α' 88) και καταργήθηκε με την παράγραφο 1(ια) του άρθρου 53 του ν. 4280/2014 (Α' 159) ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 114

«1. Απαγορεύεται η ανέγερση οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων εντός δημοσίων ή ιδιωτικών δασών ή δασικών ή αναδασωτέων εκτάσεων, που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαϊά, 2. α) Ανεγερθείσες ή ανεγειρόμενες οικοδομές, κτίσματα και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις στις ανωτέρω εκτάσεις κατεδαφίζονται μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. ...

3. Η απόφαση περί κατεδαφίσεως εκδίδεται μετά από κλήτευση του φερομένου ως κυρίου ή νομέα ή κατόχου ή του εργολάβου της οικοδομής, του κτίσματος ή της εγκαταστάσεως.

5. Από της κλητεύσεως και μέχρι την κατεδάφιση ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος υποχρεούνται, εις ολόκληρον έκαστος, στην καταβολή ειδικής αποζημιώσεως που

επιβάλλεται με πρωτόκολλα του οικείου δασάρχη, από τα οποία το πρώτο εκδίδεται και κοινοποιείται ..., εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση στο δασάρχη της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου 3. Της υποχρεώσεως αυτής απαλλάσσονται οι παραπάνω, προκειμένου περί οικοδομών, ή εκτάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, εφόσον αυτά παραδοθούν οικειοθελώς στο Δημόσιο προς κατεδάφιση με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παραδόσεως και παραλαβής.

Κατά των πρωτοκόλλων επιβολής αποζημίωσης, τα οποία εκδίδονται ανά έτος μέχρι την κατεδάφιση ή την ως άνω οικειοθελή παράδοση, χωρεί προσφυγή εντός ... ημερών από την κοινοποίησή τους, ενώπιον του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου της τοποθεσίας του ακινήτου..... Τα ποσά των αποζημιώσεων που καθίστανται οριστικά, είτε γιατί δεν ασκήθηκε προσφυγή, είτε γιατί η ασκηθείσα απορρίφθηκε εν όλω ή εν μέρει βεβαιώνονται στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356 1974) ...»

6. Στην μεταβατική διάταξη του άρθρου 21 παρ. 5 του ν. **3208/2003** (Α' 303), η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 53 παρ. 1 του ν. 4280/2014, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο δέκατο έβδομο παρ. 1 του ν. 4296/2014 (Α' 214), ορίζονταν τα εξής:

Άρθρο 21

«5. Πρωτόκολλα επιβολής ειδικής αποζημίωσης, που εκδόθηκαν κατά το άρθρο 114 του Ν. 1892/1990, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 45 του Ν. 2145/1993 ανακαλούνται, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι εντός ανατρεπτικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, προβούν στην κατεδάφιση των αυθαίρετων κτισμάτων που ανεγέρθηκαν σε ιδιόκτητα δάση ή ιδιόκτητες δασικές εκτάσεις ή στη δια πρωτοκόλλου παράδοση των αυθαίρετων κτισμάτων που ανεγέρθηκαν σε δημόσια δάση και δημόσιες δασικές εκτάσεις, στην οικεία δασική αρχή.»

7. Στις διατάξεις του άρθρου 40 παρ. 1, 2, 3, 4, 5 και 6 του ν. **4280/2014** (Α' 159), με το οποίο προστέθηκε μετά το άρθρο 67, άρθρο 67^Α στο ν. 998/1979, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 40

«1. Απαγορεύεται η ανέγερση οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων ή κατασκευών οριστικής ή προσωρινής μορφής, καθώς και η καταπάτηση, εκχέρσωση και φύτευση μη δασικών φυτών εντός δασών, δασικών και

αναδασωτέων εκτάσεων ή δημόσιων εκτάσεων των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου,

2.α. Με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων στις περιπτώσεις α', β' και γ' της παραγράφου 7, ανεγερθείσες ή ανεγειρόμενες οικοδομές, κτίσματα και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις ή κατασκευές που βρίσκονται στις εκτάσεις της παραγράφου 1 κατεδαφίζονται υποχρεωτικά, μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ...

3α. Η απόφαση περί κατεδάφισης-απομάκρυνσης εκδίδεται μετά από κλήτευση προ πέντε πλήρων ημερών, του φερόμενου ως κυρίου ή νομέα ή κατόχου ή του εργολάβου της οικοδομής του κτίσματος ή της εγκατάστασης, ... 4. ...

5. Από την κλήτευση και μέχρι την κατεδάφιση ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος υποχρεούνται εις ολόκληρον έκαστος, στην καταβολή ειδικής αποζημίωσης που επιβάλλεται με πρωτόκολλα του οικείου δασάρχη, από τα οποία το πρώτο εκδίδεται και κοινοποιείται στους ανωτέρω υπόχρεους... εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση στο δασάρχη της δικαστικής απόφασης της παραγράφου 3. Της υποχρέωσης αυτής απαλλάσσονται οι παραπάνω, προκειμένου περί οικοδομών, κτισμάτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεων, που βρίσκονται εντός των εκτάσεων της παραγράφου 1, εφόσον αυτά παραδοθούν οικειοθελώς στο Δημόσιο προς κατεδάφιση με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής.

Κατά των πρωτοκόλλων επιβολής αποζημίωσης, τα οποία εκδίδονται ανά έτος μέχρι την κατεδάφιση ή την ως άνω οικειοθελή παράδοση, χωρεί αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της τοποθεσίας του ακινήτου ...

6. Πρωτόκολλα επιβολής ειδικής αποζημίωσης ανακαλούνται, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, προβούν στην κατεδάφιση των αυθαίρετων κτισμάτων που ανεγέρθηκαν σε εκτάσεις της παραγράφου 1...».

8. Στις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2690/1999 (Α' 45) ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 21

«1. Αρμόδιο για την Ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της. 2. Για την Ανάκληση δεν είναι απαραίτητο να τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός αν ανακαλείται πράξη νόμιμη ή πράξη παράνομη ύστερα από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών».

9. Στις διατάξεις του άρθρου 2 του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παρ. 2 του άρθρου 7 του ν. 4224/2013 (Α' 288) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 2

«1. ..., η είσπραξη των δημοσίων εσόδων ανήκει στην αρμοδιότητα της Φορολογικής Διοίκησης και των λοιπών οργάνων που ορίζονται με ειδικές διατάξεις... 2. Για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων απαιτείται νόμιμος τίτλος. ... νόμιμο τίτλο αποτελούν: α) Τα έγγραφα, στα οποία οι αρμόδιες αρχές προσδιορίζουν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τον οφειλέτη, το είδος, το ποσό και την αιτία της οφειλής. β)... 3. Η είσπραξη ... πραγματοποιείται από τη Φορολογική Διοίκηση μετά την καταχώριση των στοιχείων του νομίμου τίτλου στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων, είτε κατόπιν αποστολής στη Φορολογική Διοίκηση χρηματικού καταλόγου από την αρχή που απέκτησε το νόμιμο τίτλο είτε με βάση το νόμιμο τίτλο, εφόσον αυτός έχει περιέλθει με οποιονδήποτε τρόπο στη Φορολογική Διοίκηση. Ο χρηματικός κατάλογος περιέχει τα προσδιοριστικά στοιχεία της οφειλής, του υπόχρεου και των τυχόν συνυπόχρεων ευθυνόμενων τρίτων...».

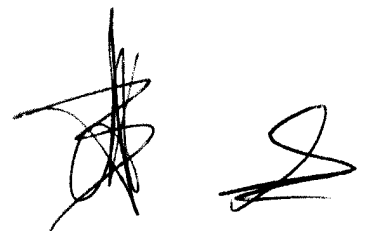
10. Στις διατάξεις των άρθρων 98 παρ. 1 και 99 παρ. 1 του π.δ/τος 16/1989 «Κανονισμός λειτουργίας Δημοσίων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) ...» (Α' 6) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 98

«1. Η έκπτωση των εσόδων που έχουν βεβαιωθεί γίνεται με ατομικά φύλλα έκπτωσης (Α.Φ.Ε.Κ.) τα οποία εκδίδονται σε τέσσερα αντίτυπα, με βάση διάταξη νόμου, εκκαθαριστικού σημειώματος ή φύλλου ελέγχου ή απόφαση των αρμοδίων καθ' ύλη Τμημάτων των Δ.Ο.Υ. απόφασης αρμόδιου Δικαστηρίου, επιτροπής ή άλλης διοικητικής αρχής, από τα γραφεία επιστροφών ή άλλης διοικητικής αρχής, από τα γραφεία επιστροφών και διαγραφών των Δ.Ο.Υ. ή τις λοιπές διοικητικές αρχές που συνέταξαν τους τίτλους είσπραξης των εσόδων που εκπίπτουνται...».

Άρθρο 99

«1. Τα ατομικά φύλλα έκπτωσης εκδίδονται κατά περίπτωση από τα Τμήματα της Δ.Ο.Υ. ή το Γραφείο Επιστροφών - Διαγραφών ή από τις Αρχές που έχουν εκδώσει τον τίτλο είσπραξης, με το οποίο βεβαιώθηκε το σχετικό ποσό ή από το Κέντρο Πληροφορικής...».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες κατά το γράμμα και τον επιδιωκόμενο σκοπό τους, συνάγονται τα εξής :

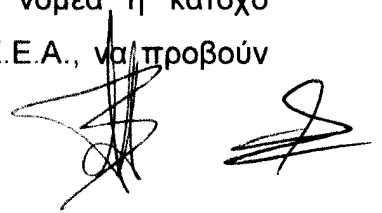
11. Στις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, ομοίου περιεχομένου με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 114 του ν. 998/1979, όπως αυτό είχε αντικατασταθεί από το άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 2145/1993, προβλέπεται η εις ολόκληρο υποχρέωση καθενός εκ των, κυρίου, νομέα ή κατόχου αυθαίρετου κτίσματος, να καταβάλει ειδική αποζημίωση που επιβάλλεται με πρωτόκολλα του οικείου δασάρχη, που εκδίδονται ανά έτος, μέχρι και την κατεδάφιση του αυθαίρετου κτίσματος. Η υποχρέωση αυτή γεννάται, στην περίπτωση που δεν ασκηθεί αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης κατεδάφισης, από την κλήτευση του υπόχρεου να κατεδαφίσει το αυθαίρετο κτίσμα, στην περίπτωση δε που ασκηθεί αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης κατεδάφισης, εντός 10 ημερών από την κοινοποίηση στο δασάρχη της δικαστικής απόφασης που απορρίπτει την αίτηση. Από την υποχρέωση αυτή απαλλάσσονται οι παραπάνω, εφόσον παραδώσουν “οικειοθελώς” το αυθαίρετο κτίσμα, στο Δημόσιο προς κατεδάφιση, με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής. Αν και στις διατάξεις του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979 δεν περιέχεται ρύθμιση αντίστοιχη με αυτή της παραγράφου 6 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, ωστόσο για την ταυτότητα του νομικού λόγου, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η ως άνω απαλλαγή καταλαμβάνει και την περίπτωση που ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος προβεί στην κατεδάφιση του αυθαίρετου κτίσματος, (πρβλ. ΣτΕ 3111/2014, 4970/2013, 2839/2008).

12. Το Συμβούλιο της Επικρατείας ερμηνεύοντας τις ομοίου περιεχομένου διατάξεις των παραγράφων 2 έως 5 του άρθρου 114 του ν. 1892/1990, κατά παγία νομολογία έχει κρίνει, ότι κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ερμηνευμένων ενόψει του σκοπού τους, που είναι τελικώς η κατεδάφιση των κτισμάτων που έχουν κατασκευασθεί αυθαίρετως σε δάσος ή δασική ή αναδασωτέα έκταση, η εκεί προβλεπόμενη ειδική αποζημίωση αποτελεί κατ’ ουσία, διοικητική κύρωση που επιβάλλεται για την ανέγερση και διατήρηση του αυθαίρετου κτίσματος και εξυπηρετεί τον δημόσιο σκοπό της προστασίας των δασών και των δασικών εκτάσεων της Χώρας από την αυθαίρετη αλλαγή χρήσης τους και όχι αποζημίωση για την αυθαίρετη χρήση αλλότριας δασικής έκτασης, αφού μάλιστα μπορεί να επιβάλλεται και εις βάρος του ιδιοκτήτη αυτής. Εφόσον λοιπόν ο ενδιαφερόμενος

παραδώσει οικειοθελώς προς κατεδάφιση ή κατεδαφίσει ο ίδιος το αυθαίρετο κτίσμα έστω και μετά την έκδοση του Π.Ε.Ε.Α. και, εάν έχει ασκήσει προσφυγή κατ' αυτού έως και τη συζήτηση της υπόθεσης, απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής της ειδικής αποζημίωσης που του έχει επιβληθεί, διότι η ως άνω οικειοθελής παράδοση ή η κατεδάφιση αποστερεί το προσβαλλόμενο Πρωτόκολλο Ε.Ε.Α. από το νόμιμο έρεισμά του (ΣτΕ 4587/2009 7μ., 2738, 4668/2011, 188, 5487/2012, 976, 2730, 4130, 4970, 4973/2013, 1672/2014, 3111/2014, 3959/2014, 652, 2388, 4481/2015, 519, 2754/2016, 302, 1333/2018 κ.α.).

13. Στη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, ομοίου περιεχομένου με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 21 του ν. 3208/2003, προβλέπεται ρητά ότι, Πρωτόκολλα Επιβολής ειδικής αποζημίωσης ανακαλούνται, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του ν. 4280/2014, προβούν στην κατεδάφιση των αυθαιρέτων κτισμάτων που έχουν ανεγερθεί σε εκτάσεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου. Ωστόσο, ενώ στη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 21 του ν. 3208/2003, η ρύθμιση αφορά τόσο στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος προβεί στην κατεδάφιση, όσο και στην περίπτωση της δια πρωτοκόλλου παράδοσης των αυθαιρέτων κτισμάτων στην δασική Αρχή, προκειμένου να μεριμνήσει αυτή για την κατεδάφιση, στην διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, η σχετική ρύθμιση αφορά μόνο στην περίπτωση της κατεδάφισης από τον ενδιαφερόμενο των αυθαιρέτων κτισμάτων, όχι όμως και την περίπτωση που τα αυθαίρετα κτίσματα παραδίδονται από τον ενδιαφερόμενο προς κατεδάφιση, στην αρμόδια δασική Αρχή. Και πάλι, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, θα πρέπει να θεωρηθεί, ότι η σχετική ρύθμιση καταλαμβάνει και την οικειοθελή παράδοση του αυθαιρέτου κτίσματος στο Δημόσιο, με την σύνταξη πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής. Και τούτο, διότι ο σκοπός και της διάταξης της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, όπως και των διατάξεων της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου, είναι τελικά η κατεδάφιση των κτισμάτων που έχουν κατασκευασθεί αυθαίρετα σε δάσος ή δασική ή αναδασωτέα έκταση, και η προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων της Χώρας από την αυθαίρετη αλλαγή χρήσης τους.

14. Από τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, ευχερώς συνάγεται η προτροπή του νομοθέτη στον κύριο, νομέα ή κάτοχο αυθαιρέτου κτίσματος, σε βάρος των οποίων έχουν εκδοθεί Π.Ε.Ε.Α., να προβούν

στην κατεδάφιση ή στην οικειοθελή παράδοση του εν λόγω κτίσματος, με κίνητρο την απαλλαγή τους από την υποχρέωση καταβολής της “ειδικής αποζημίωσης”, υπό τον μοναδικό όρο, η κατεδάφιση (ή η οικειοθελής παράδοση) να λάβει χώρα εντός εξαμήνης ανατρεπτικής προθεσμίας, από τη δημοσίευση του ν. 4280/2014. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του άρθρου 40 του ν. 4280/2014, με τις διατάξεις του άρθρου αυτού αναμορφώνεται το άρθρο 114 του ν. 1892/1990 προκειμένου να απλουστευθεί η διαδικασία έκδοσης απόφασης κατεδάφισης για τις αυθαίρετες κατασκευές επί δασικού χαρακτήρα εκτάσεων, καθώς και η διαδικασία απομάκρυνσής τους. Ερμηνευόμενη στο πλαίσιο αυτό, και η ευεργετική διάταξη της παραγράφου 6 του ίδιου άρθρου, θέτοντας ως μοναδική προϋπόθεση την κατεδάφιση των αυθαιρέτων κτισμάτων εντός της ως άνω εξαμήνης ανατρεπτικής προθεσμίας, αποσκοπεί κατεξοχήν στην κατεδάφιση και άρα στην ταχεία αποκατάσταση του δασικού χαρακτήρα της έκτασης, στην οποία έχει ανεγερθεί το αυθαίρετο κτίσμα. Περαιτέρω, υπό την ως άνω μοναδική προϋπόθεση, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ρητά την ανάκληση όλων των Π.Ε.Ε.Α., χωρίς να διακρίνει μεταξύ αυτών, τα οποία έχουν καταστεί οριστικά, λόγω μη άσκησης αίτησης ακύρωσης ή έκδοσης απορριπτικής δικαστικής απόφασης, και αυτών που έχουν ήδη βεβαιωθεί από το Δασάρχη με τη σύνταξη χρηματικού καταλόγου, και ακολούθως βεβαιωθεί και ταμειακά στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

15. Επομένως, επί εφαρμογής της παραγράφου 6, εφόσον ο ενδιαφερόμενος έχει προβεί εντός του εξαμήνου από τη δημοσίευση του ν. 4280/2014, (ήτοι, από την 9^η-8^{ου}-2014 μέχρι την 9^η-2^{ου}-2015), στην κατεδάφιση ή στην οικειοθελή παράδοση στο Δημόσιο, των αυθαιρέτων κτισμάτων, η Διοίκηση υποχρεούται σε ανάκληση όλων των Π.Ε.Ε.Α. που του έχουν επιβληθεί. Παρέπεται δε, ότι δεν υπάρχει υποχρέωση ανάκλησης των Πρωτοκόλλων επιβολής ειδικής αποζημίωσης, τα οποία είχαν καταστεί οριστικά μέχρι την δημοσίευση του ν. 4280/2014 ή εντός του εξαμήνου από τη δημοσίευση αυτού, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι δεν προέβησαν, εντός της ως άνω αποκλειστικής προθεσμίας, στην κατεδάφιση ή την οικειοθελή παράδοση των αυθαίρετων κατασκευών.

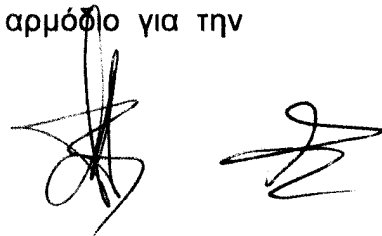
16. Το ερώτημα εάν, η προβλεπόμενη στην προηγούμενη παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής της ειδικής αποζημίωσης, για το λόγο ότι οι υπόχρεοι αυτής προέβησαν σε οικειοθελή παράδοση ή σε κατεδάφιση του αυθαίρετου κτίσματος, δύναται να οδηγήσει και σε ανάκληση του Π.Ε.Ε.Α. ή και όλων των Π.Ε.Ε.Α. που έχουν εκδοθεί μέχρι την εν λόγω παράδοση ή κατεδάφιση,

θα πρέπει να εξεταστεί σε συσχέτιση με τη ρύθμιση της παραγράφου 6. Αν και η υποχρέωση ανάκλησης των Π.Ε.Ε.Α. προκύπτει ρητά από τη διατύπωση της παραγράφου 6, τέτοια υποχρέωση δεν συνάγεται από τη γραμματική διατύπωση της παραγράφου 5 «*Της υποχρέωσης αυτής απαλλάσσονται οι παραπάνω,...*». Υπό την αντίθετη εκδοχή οδηγούμαστε στο αποτέλεσμα της ταύτισης του ρυθμιστικού πεδίου της παραγράφου 6 με αυτό της παραγράφου 5. Κατ' αυτόν τον τρόπο όμως η ευεργετική ρύθμιση της παραγράφου 6 καθίσταται άνευ περιεχομένου, ματαιώνοντας τον σκοπό του νομοθέτη που είναι η άμεση κατεδάφιση (εντός εξάμηνης ανατρεπτικής προθεσμίας από τη δημοσίευση του ν. 4280/2014), των αυθαιρέτων κτισμάτων που έχουν ανεγερθεί στα δάση και τις δασικές εκτάσεις, με κίνητρο την απαλλαγή των υπόχρεων από την καταβολή της ειδικής αποζημίωσης που τους έχει επιβληθεί με τα Π.Ε.Ε.Α.

17. Ωστόσο, με βάση την ως άνω διαμορφωθείσα νομολογία του ΣΤΕ και κατ' εφαρμογή της αρχής της χρηστής διοίκησης, επί εφαρμογής της διάταξης της παραγράφου 5, μετά την οικειοθελή παράδοση ή κατεδάφιση των αυθαιρέτων κτισμάτων, η Διοίκηση δύναται, στο πλαίσιο της διακριτικής της ευχέρειας, να ανακαλεί το τελευταίο Π.Ε.Ε.Α. που αφορά στο αμέσως προηγούμενο της ως άνω παράδοσης ή της κατεδάφισης, χρονικό διάστημα. Εφόσον δε έχουν εκδοθεί επάλληλα Π.Ε.Ε.Α. και κάποιο από αυτά έχει ακυρωθεί με δικαστική απόφαση, θεωρείται εύλογο να ανακληθούν και όλα τα Π.Ε.Ε.Α. που αφορούν σε χρονικά διαστήματα μεταγενέστερα του Π.Ε.Ε.Α. που ακυρώθηκε δικαστικά.

18. Ειδικότερα, στην περίπτωση του κ. Ανδρέα Φίλη, με βάση το ιστορικό που δίδεται με το έγγραφο του ερωτήματος, η Διοίκηση δεν δύναται να ανακαλέσει τα σε βάρος του επιβληθέντα, με αριθ. 4356πε, 372-374/17-2-2011 Π.Ε.Ε.Α., διότι αυτά είχαν ήδη καταστεί οριστικά στις 18 Νοεμβρίου 2014, ενόσω έτρεχε η εξάμηνη ανατρεπτική προθεσμία της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979 και μέχρι και την λήξη της στις 9-2-2015, χωρίς ο εν λόγω υπόχρεος να προβεί σε οικειοθελή παράδοση ή σε κατεδάφιση του οικείου αυθαίρετου κτίσματος, προκειμένου να τύχει της ευεργετικής ρύθμισης της διάταξης της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979.

19. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 21 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας αρμόδιο για την ανάκληση μιας ατομικής διοικητικής πράξης, είναι το όργανο, που την εξέδωσε ή αυτό, που κατά το χρόνο της ανάκλησης, είναι αρμόδιο για την

έκδοσή της. Άλλωστε, για την ανάκληση δεν απαιτείται να τηρείται η ίδια διαδικασία, που προβλέπεται για την έκδοση της.

20. Ως αρμόδιο όργανο για την έκδοση των Πρωτοκόλλων Επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης τόσο με τις διατάξεις του, ήδη καταργημένου, άρθρου 114 παρ. 5 του ν. 1892/1990, όσο και με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, ορίζεται ο οικείος δασάρχης, ο οποίος είναι και το αρμόδιο όργανο προς ανάκληση αυτών. Εξάλλου, η ανάκληση των Π.Ε.Ε.Α. ενεργείται είτε οίκοθεν από το δασάρχη, είτε κατόπιν αίτησης του διοικούμενου ενώπιον της δασικής Αρχής.

21. Από τις διατάξεις των άρθρων 98 και 99 του π.δ/τος 16/1989 συνάγεται ότι η έκπτωση των εσόδων, που έχουν βεβαιωθεί ταμειακά (εν στενή εννοία) από την οικεία Δ.Ο.Υ., γίνεται με τη σύνταξη ατομικού φύλλου έκπτωσης (ΑΦΕΚ), το οποίο εκδίδεται από τις κατά περίπτωση διοικητικές αρχές, που εξέδωσαν τον νόμιμο τίτλο και βεβαίωσαν (εν ευρεία εννοία) το έσοδο που εκπίπτει. Επομένως, στην περίπτωση που η ταμειακή βεβαίωση έχει διενεργηθεί κατόπιν έκδοσης νομίμου τίτλου και αποστολής σχετικού χρηματικού καταλόγου από άλλη, πλην της Δ.Ο.Υ. διοικητική αρχή, τότε η ίδια Αρχή είναι αρμόδια και οφείλει να προβεί και στην έκδοση του σχετικού ΑΦΕΚ, ως κατά νόμο αναγκαία προϋπόθεση για τη διαγραφή του ταμειακώς βεβαιωμένου χρέους, από τη Δ.Ο.Υ. (ΓνμΝΣΚ 145/2017, 128/2012).

22. Με βάση τα παραπάνω, αρμόδιο όργανο για την ανάκληση των Πρωτοκόλλων επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης καθώς και για την σύνταξη ατομικού φύλλου έκπτωσης (Α.Φ.ΕΚ), είναι ο αρμόδιος δασάρχης.

Απάντηση

Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') γνωμοδοτεί, ομοφώνως ως εξής:

23. Επί του α' υποερωτήματος ότι **α)** κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, μετά την οικειοθελή παράδοση που επέρχεται με τη σύνταξη από το δασάρχη πρωτοκόλλου παράδοσης και παραλαβής ή την κατεδάφιση από τον κύριο, νομέα ή κάτοχο, των αυθαίρετων κτισμάτων, που βρίσκονται εντός των εκτάσεων της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, εφόσον η, ως άνω, παράδοση ή κατεδάφιση πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη της εξάμηνης ανατρεπτικής προθεσμίας, που θέτει η μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του ίδιου άρθρου, ο δασάρχης, δύναται να ανακαλεί το Πρωτόκολλο Επιβολής Ειδικής Αποζημίωσης που αφορά στο αμέσως προηγούμενο της οικειοθελούς παράδοσης ή της κατεδάφισης, χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση δε που έχουν εκδοθεί

περισσότερα Π.Ε.Ε.Α. και κάποιο από αυτά έχει ακυρωθεί με δικαστική απόφαση, η Διοίκηση μπορεί να ανακαλεί και τα Π.Ε.Ε.Α. που αφορούν σε χρονικά διαστήματα μεταγενέστερα του Π.Ε.Ε.Α. που ακυρώθηκε δικαστικά, β) κατ' εφαρμογή της μεταβατικής διάταξης της παραγράφου 6 του άρθρου 67^Α του ν. 998/1979, ο δασάρχης υποχρεούται σε ανάκληση όλων ανεξαιρέτως των Πρωτοκόλλων Ε.Ε.Α. που εκδόθηκαν, μέχρις ότου, ο κύριος, νομέας ή ο κάτοχος των ως άνω αυθαίρετων κτισμάτων προέβη στην κατεδάφιση ή στην ως άνω οικειοθελή παράδοση αυτών στο Δημόσιο, με την προϋπόθεση ότι η κατεδάφιση ή η οικειοθελής παράδοση έχει ήδη λάβει χώρα, μέσα στην εξάμηνη ανατρεπτική προθεσμία που ορίζει η διάταξη.

24. Επί του β' υποερωτήματος ότι, η, κατά τα ως άνω, ανάκληση των Πρωτοκόλλων Ε.Ε.Α. ενεργείται είτε οίκοθεν από το δασάρχη είτε κατόπιν αίτησης του διοικούμενου ενώπιον της δασικής αρχής. Στην περίπτωση δε που τα Πρωτόκολλα Ε.Ε.Α. έχουν βεβαιωθεί ταμειακά από τη Δ.Ο.Υ., μετά την (εν ευρεία εννοία) βεβαίωσή τους από το δασάρχη με τη σύνταξη και αποστολή στη Δ.Ο.Υ. χρηματικού καταλόγου, τότε ο ίδιος δασάρχης εκδίδει τα ατομικά φύλλα έκπτωσης (Α.Φ.ΕΚ) των βεβαιωθέντων εσόδων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις των άρθρων 98 και 99 του π.δ./τος 16/1989.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 17-9 2020

Η Πρόεδρος

Βασιλική Δούσκα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Γεωργία Καφήρα

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.